

**Quickscan natuurwaarden
plangebied Dassenbos Wageningen**

Colofon

Titel : Quicksan natuurwaarden plangebied Dassenbos Wageningen

Projectnummer: .. : 16763

Opdrachtgever ... : Provincie Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

Datum : 27 maart 2017
Status rapport ... : definitief
Bestand : 16763-eindrap.wpd

Opdrachtnemer .. : De Groene Ruimte BV
Sportstraat 42
6707 GH WAGENINGEN
tel. 0317-423969
dgr@dgr.nl www.dgr.nl

Handtekening voor akkoord directie,
Naam : ir. P.A.F.M. Reijbroek
Handtekening: ... :

Auteursrecht : De auteursrechten van dit rapport rusten bij zowel opdrachtgever als opdrachtnemer, tenzij schriftelijk anders is/wordt overeengekomen. Alleen degenen bij wie het auteursrecht rust zijn gerechtigd het rapport voor eigen gebruik te vermenigvuldigen, te verspreiden of toe te passen, alsook om het ter informatie aan derden openbaar te maken tegen onderling (= zij bij wie het auteursrecht rust) overeengekomen voorwaarden (kosten, citeren, gebruiken, wijzigen etc).

Aansprakelijkheid . : Raadpleging van en eventuele verdere handelingen met/op basis van het door De Groene Ruimte BV geleverde product vallen buiten elke verantwoordelijkheid van opdrachtgever en/of De Groene Ruimte BV.

INHOUD

1.	INLEIDING	3
2.	WERKWIJZE	4
3.	BESCHRIJVING PLANGEBIED	6
3.1.	Ligging	6
3.2.	Plangebied	6
4.	SOORTENBESCHERMING	13
4.1.	Flora	13
4.2.	Zoogdieren	13
4.3.	Amfibieën, reptielen en vissen	14
4.4.	Vogels	14
4.5.	Insecten en andere ongewervelden	16
5.	GEBIEDSBESCHERMING	17
5.1.	Natura 2000	17
5.2.	Bosbescherming	17
5.3.	Nationaal NatuurNetwerk	17
5.4.	Gemeentelijk groenbeleid	18
5.5.	Wageningen Campus flora en fauna beleid	18
6.	NATUUR- EN CULTUURHISTORISCHE WAARDEN	19
6.1.	Pestbosje	19
6.2.	Overige natuur- en cultuurhistorische waarden	20
7.	CONCLUSIES EN ADVIEZEN	22
7.1.	Conclusies	22
7.2.	Adviezen	22
	BRONNEN	24

Bijlagen

- Bijlage 1. Meest relevante artikelen uit de Wet Natuurbescherming bij een quickscan
Bijlage 2. Middels de Wet Natuurbescherming in Gelderland streng beschermde soorten

I. INLEIDING

Algemeen

In opdracht van de provincie Gelderland heeft De Groene Ruimte BV in januari 2017 een quickscan uitgevoerd naar natuurwaarden voor het plangebied Dassenbos te Wageningen. De quickscan behandelt de vereisten vanuit de Wet Natuurbescherming (in werking getreden op 1 januari 2017), waaronder soortenbescherming, gebiedsbescherming en bosbescherming vallen. Ook zijn overige natuur- en cultuurhistorische waarden in beeld gebracht.

Het plangebied betreft een perceel gelegen tussen de Dijkgraaf, Bornse Weilanden, Vijfde Polder en Akkermaalsbos.

Op dit moment voert de provincie Gelderland, samen met verschillende andere partijen, een verkenning uit naar de mogelijkheden om Wageningen nu en in de toekomst te ontsluiten voor verkeer. De ontwikkelingen in de afgelopen tijd, waaronder de realisatie van de Campus van de Wageningen Universiteit aan de rand van de stad, maken het noodzakelijk om de verkeerssituatie nader te bezien. Voor het aanpassen van de verkeerssituatie zijn verschillende varianten denkbaar. Op dit moment zijn de varianten nog niet nader uitgewerkt.

In de gesprekken met betrokken partijen komt naar voren dat het bos (genaamd Dassenbos) in het plangebied, een belangrijk aandachtspunt is. Om een goed beeld te krijgen van de natuurwaarden van het Dassenbos heeft de provincie Gelderland aan De Groene Ruimte gevraagd om de natuurwaarden inzichtelijk te maken. Het doel van de quickscan is om scherp te krijgen welke natuurwaarden aanwezig zijn in het plangebied en wat de gevolgen van deze natuurwaarden zijn op basis van de geldende wet- en regelgeving.

Leeswijzer

In deze rapportage zijn de resultaten verwoord van de quickscan natuurwaarden. De werkwijze is verwoord in hoofdstuk 2. Van het plangebied is een situatiebeschrijving (hoofdstuk 3) opgenomen. Naast de vereisten van de Wet Natuurbescherming, waaronder soortenbescherming (hoofdstuk 4) en gebiedsbescherming (hoofdstuk 5) zijn overige natuur- en cultuurhistorische waarden inzichtelijk gemaakt (hoofdstuk 6).

2. WERKWIJZE

De natuurwaarden van het plangebied zijn inzichtelijk gemaakt middels bronnen- en veldonderzoek.

Bronnenonderzoek

Om een goed beeld te krijgen van de te verwachten natuurwaarden is een bronnenonderzoek uitgevoerd. De volgende onderdelen maken deel uit van het onderzoek:

- raadpleging Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) d.d. 9 januari 2017;
- benaderen van de volgende betrokken instanties:
 - gemeente Wageningen;
 - WUR (eigenaar plangebied);
 - NIOO (vogeltellingen in plangebied).
- rapportages over het plangebied en de directe omgeving opgesteld door Alterra, Grontmij en De Groene Ruimte in recente jaren;
- raadpleging kaderstellende documenten, zoals begrenzing Natura 2000-gebieden, Nationaal NatuurNetwerk (NNN) en bebouwde kom.
- literatuuronderzoek cultuurhistorische waarden, met name pestbosjes (websites en rapporten).

Oriënterend veldbezoek

Om een goed beeld te krijgen van de huidige situatie is een oriënterend veldbezoek aan het plangebied gebracht. Het veldbezoek heeft plaatsgevonden op 10 januari 2017, ca. tussen 10:00u en 13.45u. Het was 6°C, windstil, deels bewolkt en deels zonnig.

Het veldbezoek is uitgevoerd door een ervaren veldecoloog¹⁾ van De Groene Ruimte. Er is gekeken naar de geschiktheid van het plangebied voor natuurwaarden²⁾.

Tijdens het veldbezoek is gelet op (sporen van) de aanwezigheid van streng beschermde soorten en andere bijzondere soorten (zoals soorten van de Rode Lijst).

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vogels kunnen zich zowel in bebouwing (bijvoorbeeld in een dakrand of achter gevelbetimmering) als in bomen (nesten of holtes) bevinden. De aanwezige groenvoorzieningen en waterpartijen in het plangebied (en directe omgeving) zijn onderzocht op de mogelijke aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van soorten.

Er is gericht gezocht naar (sporen van) beschermde soorten, maar er zijn geen gerichte inventarisaties (met vallen of dergelijke) naar bepaalde soorten(groepen) uitgevoerd.

¹⁾ Dhr. ir. Rienk Noordhuis.

²⁾ De meeste planten- en diersoorten zijn niet jaarrond vindbaar in het veld. Door het plangebied ook op mogelijke geschiktheid voor beschermde soorten te beoordelen, wordt een beeld verkregen van de mogelijkheid of waarschijnlijkheid dat deze soorten voorkomen. Om een maximale zekerheid over het al dan niet voorkomen te verkrijgen zijn in het algemeen gerichte inventarisaties in de daarvoor geschikte seizoenen noodzakelijk.

Rapportage

De resultaten van het bronnen- en veldonderzoek zijn geanalyseerd en verwerkt in voorliggende rapportage. Van alle relevante natuurwaarden is aangegeven wat de consequenties zijn voor het vervolgtraject.

In de rapportage zijn ter illustratie en toelichting enkele foto's³⁾ opgenomen, opdat een zo compleet mogelijk (ecologisch) beeld wordt verkregen van het plangebied.

³⁾ Alle in deze rapportage opgenomen foto's zijn gemaakt tijdens het veldbezoek, tenzij anders is aangegeven.

3. BESCHRIJVING PLANGEBIED

3.1. Ligging

Het plangebied betreft het gebied tussen Dijkgraaf, Bornse Weilanden, Vijfde Polder en Akkermaalsbos en ligt in de meest westelijke hoek van het Campusterrein van Wageningen University & Research (WUR). Het bos vormde oorspronkelijk een onderdeel van het agrarische gebied tussen de Grebbergen, Veenendaal, Ede, Bennekom en Wageningen, dat bekend staat als het Binnenveld. Het is een gebied met vooral (intensieve) veehouderij. Het agrarisch landschap is nog voor een deel kleinschalig met houtwallen en kleine bossen tussen weilanden, maïsakkers en boerenerven.

Ten westen van het plangebied ligt de woonwijk Noord-West. Ten noorden van het plangebied liggen een houtwal, een hoge wal, enkele ponyweides en stallen van Dierwetenschappen van de WUR. Ten oosten van het plangebied liggen enkele universiteitsgebouwen met bijbehorende parkeerplaatsen in een groene omgeving. Ten zuiden van het plangebied ligt de busbaan en een kleinschalig landschapspark met proefvelden. Iets verder naar het zuiden ligt het park De Blauwe Bergen en staat de studententorenflat 'Dijkgraaf'. Hier ten zuiden van het plangebied ligt de Nijenoord Allee.

3.2. Plangebied

In het plangebied zijn de volgende elementen aanwezig: bos, grasland, beken, retentievijver en een gebouw. Deze elementen worden hieronder afzonderlijk besproken. De grondsoort in het plangebied is zandgrond, mogelijk is de grond plaatselijk lemig. Bij de waterloop ten noorden van het Dassenbos is lokaal een grindlaag aanwezig.

Bos

Meer dan de helft van het plangebied bestaat uit het zogenaamde Dassenbos. Het hakhoutbos is tenminste sinds 1870 aanwezig. Er lijkt geen structureel onderhoud te worden uitgevoerd in het bos. Daardoor is er vrij veel dood hout aanwezig en zijn er dode of stervende berken aanwezig, soms met oude spechtenholen. In het bos is een rabattenstructuur herkenbaar, die echter in het noordelijk deel van het bos ontbreekt.

Het gaat om eiken-berkenbos met voornamelijk Zomereik, Ruwe en Zachte berk. Met name langs de randen staan veel Zwarte elzen en hier heeft het bos kenmerken van elzenbroekbos. Ook staan in het bos enkele Ratelpopulieren en een enkele Amerikaanse vogelkers of Boswilg. In de struiklaag staan Hazelaar, Hulst, Lijsterbes (opslag), Drents krentenboompje, Eenstijlige meidoorn, Wilde kamperfoelie, Braam, Hop, Framboos en Aalbes. In de kruidlaag is Brede stekelvaren algemeen. In de zuidrand van het bos komt nog Bosanemoon voor. Langs de greppels kan IJle zegge talrijk aanwezig zijn. Langs de zuidrand van het bos staat een aantal geknotte elzen.

Rond vrijwel het hele bos is een wat diepere greppel aanwezig die niet of nauwelijks watervoerend is. Het grondwaterpeil in het bos ligt dus voor broekbos relatief laag, lager dan 60 centimeter.

Het bos is ontoegankelijk voor recreatie.

Grasland

Tussen de zuidelijke rand en de busbaan is een ruig grasland aanwezig. Hierin staan nog enkele knotwilgen uit het oorspronkelijk landschap. Ook zijn bomen en struiken zoals Zwarte els, Ruwe berk en Zomereik aangeplant.

Ten noorden van het bos zijn twee houtwallen aanwezig met als houtige begroeiing Zomereik en deels overwoekerd met Braam, Hop en Riet. Een schapenweide is in gebruik tussen het bos en de waterloop.

Beken

In het plangebied zijn twee beken/waterlopen aanwezig, één ten westen van het Dassenbos en één ten noorden van het bos. De waterloop ten westen van het bos stroomt naar het zuiden. Deze waterloop takt af van de Nergense beek. Het water in de waterloop komt uit het Binnenveld en wordt deels gevoed door effluent van de waterzuivering RWZI Bennekom aan de Dr. Willem Dreeslaan. De waterkwaliteit is doorgaans redelijk goed, maar kan verslechteren door het effluent bij neerslagpieken. De waterloop ten noorden van het bos is smaller en stroomt naar het westen. De waterloop is recentelijk enigszins verbreed. Met name in het westelijk deel is het verval vrij groot en de stromingsnelheid hoog.

Langs de noordrand van de waterloop staan nog enkele oudere Zomereiken die onderdeel uitmaken van de laanbeplanting van Bornse Weilanden. De bermen onder deze bomen staan bekend om hun rijkdom aan paddenstoelen, waaronder boleten. Dit is het gevolg van de plaatselijk heel arme zandgrond, het consequente beheer van maaien en afvoeren en het consequent verwijderen van bladafval.

Retentievijver

Ten oosten van het bos ligt een grote retentievijver die circa 10 jaar geleden is aangelegd. De vijver watert af op de waterloop, de inlaat bevindt zich nabij de Vijfde Polder. Rond de vijver ligt grasland dat voor een deel bestaat uit bloemrijk grasland (ingezaaid). Aan de noordzijde van de vijver bevindt zich een groot gasbetonnen kunstwerk dat tijdelijk is.

Gebouw 119 en omgeving

Gebouw 119 (Triton) staat in de zuidoostelijke hoek van het plangebied en is circa 45 jaar oud. Het heeft slechts één woonlaag en een plat dak. Het gebouw heeft een binnenplaats en een kasgedeelte. Bij het gebouw staan een aantal containers. Momenteel is een bedrijf in het pand gevestigd. Ten zuiden van het gebouw is recentelijk een houtwal met elzenbroekbos verdwenen. Deze is deels vervangen door de aanplant van een aantal Zomereiken en Zwarte elzen.

Gebouw 119

Een voormalige vijver ten westen van gebouw 119 is vrijwel dichtgegroeid met wilgensoorten (onder andere Grauwe en Geoorde wilg) en riet. Ten noorden van de vijver is een hoge wal aanwezig begroeid met ruigte en bomenopslag.

de groene ruimte

Zuidelijk deel Dassenbos met busbaan

Ruig grasland en bos, op achtergrond wijk Noord-West

Greppel en knotelzen in het zuidelijk deel van het Dassenbos

In het Dassenbos

Greppel noordzijde Dassenbos met IJle zegge op de voorgrond

Waterloop ten noorden van het Dassenbos met op de achtergrond stallen van Dierwetenschappen

de groene ruimte

Waterloop langs de Bornse Weilanden met rechts de stallen van Dierwetenschappen

Waterloop langs de Dijkgraaf, kijkrichting naar het noorden

Quicksan natuurwaarden plangebied Dassenbos Wageningen

Retentievijver

Schapenweide aan de noordzijde van het Dassenbos

4. SOORTENBESCHERMING

In onderstaande paragrafen is per soortgroep aangegeven of beschermde soorten (onder de Wet Natuurbescherming; WNb) aanwezig (kunnen) zijn. Indien het bronnen- en veldonderzoek onvoldoende uitsluitsel heeft gegeven, is een aanbeveling opgenomen om gericht onderzoek uit te voeren.

Indien beschermde soorten niet worden genoemd, dan mag worden aangenomen dat deze soorten niet aanwezig zijn in het plangebied.

4.1. Flora

Uit bronnenonderzoek komen geen waarnemingen van plantensoorten naar voren die volgens de Wet Natuurbescherming beschermd zijn. In de omgeving komen enkele soorten voor die tot 1 januari 2016 beschermd waren, zoals Grasklokje, Rapunzelklokje, Brede wespenorchis, Rietorchis en Gewone vogelmelk. Deze soorten zijn sinds 1 januari 2017 niet meer beschermd. Rapunzelklokje en Rietorchis waren overigens oorspronkelijk ingezaaid op het Campus-terrein.

Beschermde plantensoorten worden, gezien de afwezigheid van geschikt biotoop en de afstand tot bekende populaties, niet verwacht in het plangebied.

4.2. Zoogdieren

Vleermuizen

De volgende vleermuissoorten zijn in het plangebied of de omgeving bekend: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Kleine dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Watervleermuis en Tweekleurige vleermuis. Tijdens eerder onderzoek aan de zuidrand van het Dassenbos is vastgesteld dat met name Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis jagen bij het bos en boven de retentievijver. Vliegroutes en vleermuizen in bomen zijn tijdens dit onderzoek niet aangetroffen (De Groene Ruimte, 2013).

In het huidige plangebied kunnen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in de bebouwing of in boomholtes.

Overige (inter)nationaal beschermde zoogdiersoorten

- Het bos en aansluitende houtwallen worden bewoond door Eekhoorn. In het bos zijn zes recente Eekhoornnesten aangetroffen vooral in het westelijk deel van het bos. Dit houdt mogelijk verband met de aanwezigheid van voedertafels in de naburige wijk.
- Mogelijk zijn er verblijfplaatsen van Steenmarter aanwezig in het bos of in de houtwallen ten noorden van het bos.
- Aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van Boommarter en Das wordt uitgesloten in het bos. Sporen van Amerikaanse nerts zijn bij de vijver aangetroffen. Dit betreft (oorspronkelijk) ontsnapte nertsen van naburige nertsenfarms. De soort is niet beschermd.
- De beschermde Waterspitsmuis is niet uit te sluiten langs de beken in het plangebied, aangezien de soort van het Binnenveld bekend is en in een ver verleden ook bij het park de Blauwe Bergen voorkwam (eigen waarneming 1985).

Overige nationaal beschermde zoogdiersoorten met vrijstelling

- In het bos in het plangebied is een spoor van Bunzing aangetroffen. Hier is ondoordringbaar struweel aanwezig; een goede schuilplaats voor de soort. De Bunzing is een algemene soort in het Binnenveld.
- Onder een omgevallen boom in het plangebied is een hol van Vos aangetroffen. Een duidelijke burcht is niet aangetroffen, maar is mogelijk wel aanwezig onder dicht struweel. In het verleden is in het noorden van het bos een voortplantingsburcht aanwezig geweest.
- Reeën behoorden tot de vaste fauna van het bos in de afgelopen drie decennia. In 2016 is de soort nog vastgesteld in het plangebied; door de recente ontwikkeling en rond het bos (aanleg busbaan en stallen dierwetenschappen) is het onduidelijk of het nog vast leefgebied betreft.
- Konijnen zijn aanwezig nabij gebouw 119 en waarschijnlijk op enkele andere plaatsen. Een paar oude konijnenholen zijn aangetroffen in het bos. In het bos is ook een Haas waargenomen. Daarnaast zijn sporen aangetroffen van Rosse woelmuis, Veldmuis, Woelrat en Bosmuis.
- Op basis van biotoop en bronnenonderzoek worden tevens verwacht: Egel, Hermelijn, Wezel, Huisspitsmuis, Gewone bosspitsmuis, Dwergmuis en Dwergspitsmuis.

4.3. Amfibieën, reptielen en vissen

Amfibieën

Vier soorten amfibieën komen naar voren uit bronnenonderzoek. Met name Gewone pad en Bruine kikker komen voor. Daarnaast komen ook Kleine watersalamander en Bastaardkikker voor. Beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt zijn met zekerheid afwezig.

Reptielen

Uit bronnenonderzoek zijn geen waarnemingen bekend van inheemse reptielsoorten. Deze worden ook niet verwacht in het plangebied. In de vijver op het naburige park De Blauwe Bergen zijn Roodwangschildpad en Geelbuikschildpad gemeld. Het betreft exoten die zijn uitgezet en deze kunnen zich vaak jarenlang handhaven.

Vissen

Uit bronnenonderzoek blijkt dat in de waterloop langs de Dijkgraaf de volgende vissoorten voorkomen: Snoek, Baars, Blankvoorn, Rietvoorn, Zeelt, Tiendoornige stekelbaars, Driedoornige stekelbaars en Riviergrondel. Mogelijk komen nog andere soorten als Alver en Vetje voor. Beschermde vissoorten worden zeker niet verwacht.

4.4. Vogels

Roofvogels

- Buizerd heeft in het verleden herhaaldelijk gebroed in het bos. Ook in 2016 is nog succesvol gebroed. Tot 2015 werd vooral in de zuidelijke helft van het bos gebroed door Buizerd. In het zuiden van het bos is een waarschijnlijk oud horst aangetroffen. Het horst van een Buizerd geldt als een jaarrond beschermd nest.
- Haviken doen het bos veel aan in de winter, maar hebben er ook herhaaldelijk gebroed. In 2016 was er geen broedgeval en is het aanwezige Havikhorst gebruikt door een paar Buizerden; de Havik heeft er niet gebroed.

- Hoewel geen horst van Sperwer is aangetroffen, is de soort tijdens het veldbezoek wel waargenomen in het bos en is een horst in de toekomst mogelijk. In de omgeving zou momenteel wel al een horst aanwezig kunnen zijn. Een horst van een Sperwer is jaarrond beschermd.
- Uit bronnenonderzoek blijkt niet dat de Boomvalk in het verleden in het Dassenbos heeft gebroed, ook niet elders op de Campus.

Buizerdhorst in het noorden van het Dassenbos oorspronkelijk door Haviken gebouwd

Uilen

- Ransuil broedt geregeld op de Campus, meestal nabij de Bornsesteeg. De soort wisselt vaak van nestplaats en zou bijvoorbeeld ook in een oud Eksternest in het bos kunnen broeden.
- Steenuil komt voor op Campus. In het verleden was een Steenuilenkast aanwezig nabij de vijver, maar deze is verwijderd. Het is ook niet meer waarschijnlijk dat de soort broedt in het plangebied, omdat er geen nestelmogelijkheden zijn. Wel maakt het plangebied vermoedelijk deel uit van het leefgebied van een paar Steenuilen.
- Kerkuil heeft een nestplaats op de Campus bij Unifarm aan de Bornsesteeg. Uit de gegevens van het NDFF blijkt dat de soort in de buurt van het plangebied is gesignaleerd (bij het kinderdagverblijf ten westen van het bos waar ook oude schuren zijn). Mogelijk is er hier een roestplaats. Duidelijk is daardoor dat het plangebied deel uitmaakt van het jachtgebied.
- Bosuil wordt niet verwacht in het plangebied; er zijn door het NIOO wel enkele waarnemingen van Bosuil nabij het Dassenbos (mond. med. NIOO).

Overige vogelsoorten

- Grote gele kwikstaart wordt geregeld op de Campus waargenomen, zoals in de omgeving van het bos. Een nestplaats is jaarrond beschermd. In het plangebied zijn echter geen geschikte nestplaatsen beschikbaar.
- In het plangebied kunnen verschillende andere vogelsoorten tot broeden komen, onder andere Wilde eend, Waterhoen, Meerkoet, Merel, Zanglijster, Zwartkop, Winterkoning, Roodborst, Houtduif, Gaai, Ekster, Grote bonte specht, Boomklever, Glanskop, Koolmees, Boomkruiper en Vink. De soorten hebben geen jaarrond beschermd nest, maar alle broedgevallen zijn beschermd en mogen niet worden verstoord.

4.5. Insecten en andere ongewervelden

Uit bronnenonderzoek blijkt dat recentelijk de Sleedoornpage is vastgesteld in het zuidwesten van het bos. Het blijkt dat de soort zich hier voortplant. In het naburige park De Blauwe Bergen bevindt zich al jaren een populatie waarvan de dieren die zich in het Dassenbos voortplanten een onderdeel vormen. De Sleedoornpage is sinds 1 januari 2017 beschermd. Sleedoorns zijn uitsluitend aanwezig aan de zuidwestelijke rand van het bos.

5. GEBIEDSBESCHERMING

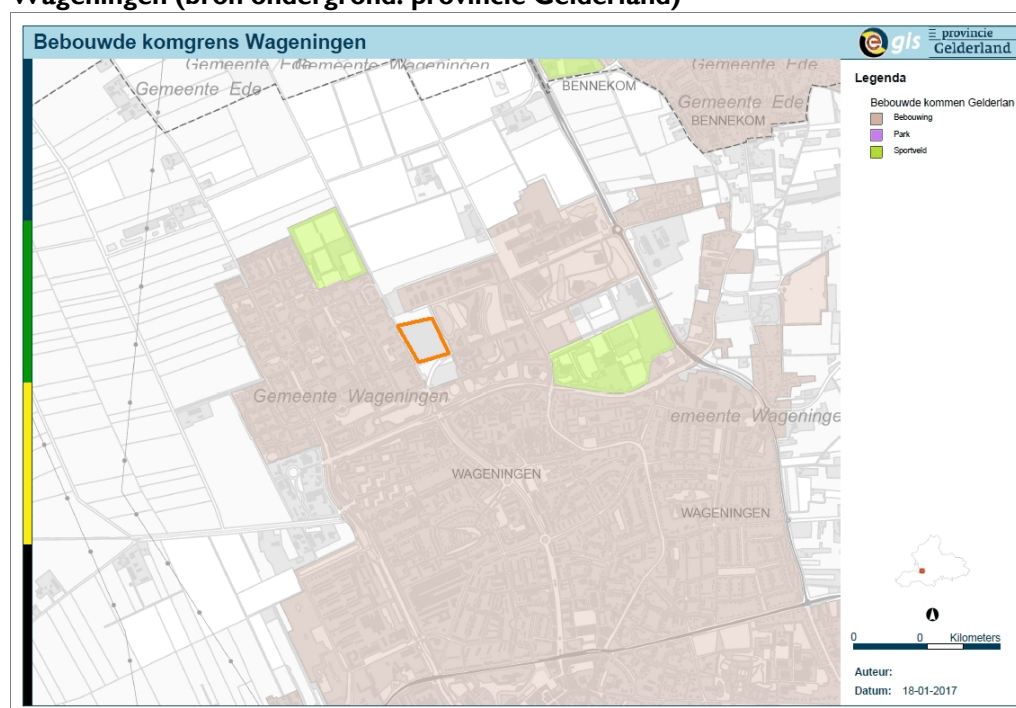
5.1. Natura 2000

Het plangebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. In de omgeving zijn twee Natura 2000-gebieden aanwezig. De grens van Rijntakken ligt op 2,2 kilometer en de grens van de Veluwe ligt op 2,5 kilometer afstand. Voor wijzigingen in de verkeerssituatie in het noordelijke deel van Wageningen dient een toetsing aan de Wet Natuurbescherming onderdeel gebiedsbescherming te worden gedaan.

5.2. Bosbescherming

Het plangebied ligt buiten de bebouwde kom van Wageningen⁴⁾. Toetsing aan de vereisten vanuit de Wet Natuurbescherming onderdeel bosbescherming dient te worden uitgevoerd.

Ligging Dassenbos (oranje omkaderd) ten opzichte van grens bebouwde kom Wageningen (bron ondergrond: provincie Gelderland)

5.3. Nationaal NatuurNetwerk

Het plangebied maakt geen deel uit van het Gelders natuurnetwerk of de Groene ontwikkelingszone. Verdere toetsing aan deze regelgeving hoeft niet te worden uitgevoerd.

⁴⁾ Conform de plattegrond aangeleverd door de provincie Gelderland d.d. 18 januari 2017

5.4. Gemeentelijk groenbeleid

Het Dassenbos is in het Groenbeleidsplan Wageningen 2016 opgenomen als ‘kennis-park en bedrijfsterrein’:

Kennisparken en bedrijfsterreinen zijn in Wageningen groen en hebben door hun ligging waarde als leefgebied voor flora en fauna. Door ligging en inrichting zijn het potentieel migratiezones.

In de verdere procedure verdient het aanbeveling om rekening te houden met dit beleidsuitgangspunt.

5.5. Wageningen Campus flora en fauna beleid

In het “flora en fauna beleid” van de Wageningen Campus is de volgende informatie opgenomen over het plangebied.

“In het Dassenbos zijn nestholtes van de grote bonte specht waargenomen. Deze holten zijn niet meer jaarrond beschermd. Zolang dit bosgebied blijft behouden, heeft de bescherming van de nestholtes geen extra aandacht nodig.

De meest bijzondere ongewervelde soort die is aangetroffen, is het groot dikkopje, een algemene standvlinder. Deze vlindersoort is gesignaleerd rond gebouw 119 (Triton), waar een vochtig grasland tegen het Dassenbos aanligt. Zolang deze situatie blijft behouden, vraagt dit geen extra aandacht.

Op Wageningen Campus zijn het akkerklokje, het rapunzelklokje (bij gebouw 119, Triton) en de brede wespenorchis aangetroffen (Lumen-tuin). Deze staan op de lijst van beschermde plantensoorten van de Flora- en Faunawet. Deze soorten zijn echter aangeplant/ingezaaid of uitgezaaid en daarom niet beschermd. Dit geldt ook voor de nakomelingen van deze planten.

Tot slot ligt bij gebouw Triton ook een stuk vochtig grasland dat extensief wordt onderhouden.

In het Dassenbos wordt geen onderhoud gepleegd. Hierdoor kan flora en fauna zich vrij ontwikkelen, wat tegemoet komt aan de functie ‘natuur’, die in het bestemmingsplan aan dit gebied is toegewezen.

Samenhang met de omgeving

Om een goede verbinding met omliggende landschappelijke elementen en de ecologische verbindingszone aan de noordzijde van Wageningen Campus te realiseren zijn er de volgende groenstructuren aangelegd:

[...]

- De houtwal aan de noordwestzijde van Wageningen Campus die een verbinding vormt tussen de houtwal langs Bornsesteeg en het Dassenbos.

In de verdere procedure verdient het aanbeveling om rekening te houden met deze beleidsuitgangspunten.

6. NATUUR- EN CULTUURHISTORISCHE WAARDEN

Naast de wettelijke beschermingsstatus kan in het plangebied sprake zijn van andere natuur- en cultuurhistorische waarden. Een aspect is bijvoorbeeld of het bos in het plangebied een pestbosje kan zijn (paragraaf 6.1). Overige aandachtspunten en wettenswaardigheden zijn benoemd in paragraaf 6.2.

6.1. Pestbosje

Om te beoordelen of het bos in het plangebied een pestbosje kan zijn, is een literatuurstudie uitgevoerd. Ook de waarnemingen die zijn gedaan tijdens het oriënterend veldbezoek zijn hierbij meegenomen.

Een pestbosje (ook wel veepestbosje, miltvuurbosje of witte kuilen genaamd) is een rechthoekig of langwerpig met bomen begroeid land waarin dieren zijn begraven die aan een besmettelijke ziekte zijn bezweken (Landschapsbeheer Nederland, 2005). Onder besmettelijke ziektes worden voornamelijk miltvuur en runderpest verstaan. Dood vee werd begraven onder een laag ongebluste kalk of carbolzuur, waarna het stuk land afgezonderd moest worden om te voorkomen dat ander vee erbij kon komen (Janssen en van Benthem, 2005). Dit werd vaak gerealiseerd door er een sloot omheen te graven. Vaak werden bomen of struiken geplant op het graf om de plek te markeren en te voorkomen dat de dieren zouden worden opgegraven. Het bosje werd vaak beheerd als hakhout.

De locatie van het pestbosje lag veelal op een afgelegen locatie, ver van de boerderij of midden in een open gebied. De oppervlakte van pestbosjes is dusdanig klein, dat een boskern ontbreekt. De bosjes bestaan als het ware voor een groot deel uit bosranden (Janssen en van Benthem, 2005).

Vanaf 1942 is het verboden om dode dieren te begraven. Pestbosjes stammen dus van vóór 1942. Op dit moment worden pestbosjes als waardevol historisch landschapselement beschouwd.

Bacteriën van miltvuur (antrax) kunnen in de grond zeer lang (in ieder geval meer dan 70 jaar) overleven en kunnen sporen vormen bij bijvoorbeeld blootstelling aan de lucht.

In de afweging of het bos in het plangebied een pestbosje kan zijn, spelen de volgende overwegingen een rol.

- De oppervlakte van het bos in het plangebied is circa 3,3 ha. Het bos heeft een duidelijke boskern en er is daarom geen sprake van een kleine oppervlakte;
- Het bos is op oude kaarten te herkennen, in ieder geval vanaf 1870. In die tijd grensde aan het huidige perceel ook andere bospercelen. In de loop van de jaren zijn de andere percelen verdwenen, maar is het huidige perceel behouden gebleven. Het bos ligt op dit moment weliswaar geïsoleerd in het landschap, maar historisch gezien is dit niet het geval;
- De bomen in het bos zijn naar schatting hooguit 80 jaar oud;
- Rond het bos is geen ringsloot aanwezig. Wel is rond vrijwel het hele bos een wat diepere greppel aanwezig die niet of nauwelijks watervoerend is.
- Het zuidelijke deel heeft een rabattenstructuur; deze werden oorspronkelijk aangelegd voor ontwatering alvorens een bos aan te planten. In het noordelijke deel van het bos ontbreekt een rabattenstructuur. Dit gedeelte lijkt iets hoger te liggen, waardoor ontwatering op deze locatie mogelijk niet noodzakelijk was.

Op basis van bovenstaande informatie zijn in deze eerste verkenning geen sterke aanwijzingen gevonden dat sprake kan zijn van een pestbosje in het plangebied.

Volledige zekerheid kan worden verkregen door een aanvullend onderzoek door een deskundige op dit gebied.

6.2. Overige natuur- en cultuurhistorische waarden

In het plangebied zijn verschillende soorten aanwezig die geen wettelijke beschermingsstatus hebben, maar wel een waarde voor natuur en/of cultuurhistorie vertegenwoordigen. Deze waarden worden hieronder per landschapselement besproken.

Bos

Het bos is een (voormalig) hakhoutbos. De aanwezigheid van relatief veel spechten en Boomklever wijst erop dat het bos volwassen is en veel dood hout bevat. In het bos is tenminste een paar Grote bonte spechten actief. Van Groene specht is een oud op de grond gevallen nest aangetroffen aan de noordzijde van het bos. De holte bevond zich in een Zwarte els. Oude waarnemingen van Kleine bonte specht zijn bekend in het bos.

In 2016 is Matkop (Rode Lijst) vastgesteld in het bos. Glanskop broedt regelmatig in het bos en ook Boomkruiper komt voor.

In het bos wordt uitgebreid onderzoek gepleegd naar mezen middels nestkastjes. Ook wordt ringonderzoek gedaan naar met name zangvogels. In het bos zijn 48 soorten zangvogels gevangen (www.vogeltrekstation.nl). Dit is een relatief groot aantal voor de oppervlakte van het bos. Een deel van de vogels heeft uitwisseling met de wijk Noord-West, waar de vogels veel worden gevoerd. De nabijheid van de woonwijk kan er ook oorzaak van zijn dat ook in de winter relatief veel vogels voorkomen in het bos, waaronder ook Houtsnippen, Havik, Kramsvogel en Koperwiek.

Een plantensoort die nog in het Dassenbos voorkomt, is Bosanemoon. Voorheen kwam deze soort ook voor in de weilanden ten zuiden van het bos. De soort is kenmerkend voor sloten en greppelranden in de omgeving, maar groeide hier ook op de bosgrond.

Beken

De beken vertegenwoordigen een natuurwaarde, te meer daar een deel van de typische beeksoorten ook aanwezig zijn. De stroomminnende (rheofiele) soorten Riviergrondel en Driedoornige stekelbaars maken onderdeel uit van het bekecosysteem.

De IJsvogel is een vaak geziene vogel bij de vijver en bij de beken. De vogel wordt vaak jagend aangetroffen ten noorden van het bos. Het blijkt dat er ook tenminste een baltsend paartje is waargenomen bij een wal ten noorden van het bos en een poging tot nestbouw in een kluit van een omgevallen boom midden in het bos.

Paddenstoelen

In het plangebied is een gedeelte van een bijzondere laan aanwezig, namelijk langs de Bornse Weilanden. De laan bestaat uit Zomereiken en heeft, door het beheer en de ouderdom van de bomen, een berm die rijk is aan paddenstoelen waaronder boleten. Zie hiervoor de brochure 'Wegbermen, lanen & parken, toevluchtsoord voor paddenstoelen van de Nederlandse Mycologische Vereniging' (P.J. Keizer).

Bijzondere insecten

- Groot dikkopje (Rode Lijst vlinders) komt voor rond het bos (Wageningen UR).
- Koevinkje is recentelijk vastgesteld in het naburige park De Blauwe Bergen; de soort zou ook in het plangebied kunnen voorkomen. In Wageningen zijn weinig populaties van de soort bekend.

- Bij de vijver komt een aantal algemene libellensoorten voor. Een fraaie soort die voorkomt in de waterloop langs het fietspad is de Weidebeekjuffer.

7. CONCLUSIES EN ADVIEZEN

7.1. Conclusies

- In het plangebied zijn (naar verwachting) verschillende onder de Wet Natuurbescherming beschermde soorten aanwezig.
 - Van Eekhoorn zijn nesten vastgesteld. Toetsing aan de ingreep moet uitwijzen of sprake is van verstoring. Indien verstoring niet kan worden voorkomen, dan dienen de werkzaamheden te worden uitgevoerd onder een geldende gedragscode of is een ontheffing noodzakelijk.
 - Sleendoornpage is aanwezig in het plangebied. Toetsing aan de ingreep moet uitwijzen of sprake is van verstoring. Indien verstoring niet kan worden voorkomen, dan is een ontheffing noodzakelijk.
 - Nader onderzoek is noodzakelijk naar vleermuizen, Waterspitsmuis, Steenmarter en jaarrond beschermde nesten (Buizerd, Sperwer, Havik, Steenuil, Kerkuil, Ransuil).
 - Voor kleine marterachtigen, spitsmuizen, muizen, Konijn, Haas en Egel geldt in de provincie Gelderland een algemene vrijstelling; een ontheffing is niet nodig. Wel is de wettelijke zorgplicht van toepassing. Om invulling te geven aan deze zorgplicht zijn specifieke maatregelen noodzakelijk.
- In het plangebied zijn mogelijkheden voor broedgevallen aanwezig. Broedgevallen zijn beschermd en mogen niet worden verstoord.
- Toetsing aan de verplichtingen vanuit de Wet Natuurbescherming onderdeel gebiedsbescherming en bosbescherming zijn aan de orde.
- Het bos in het plangebied heeft, door het hakhoutbeheer dat in het verleden is gevoerd, een cultuurhistorische waarde. In deze eerste verkenning zijn geen sterke aanwijzingen gevonden dat het bos een pestbosje betreft. Volledige zekerheid kan worden verkregen door een aanvullend onderzoek door een deskundige.
- Het plangebied heeft, naast het wettelijk beschermingskader, een waarde voor natuur. In het plangebied komen soorten van de Rode Lijst en andere bijzondere soorten voor.

7.2. Adviezen

- Geadviseerd wordt om in de daarvoor geschikte periode nader onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid en functionaliteit voor vleermuizen, Waterspitsmuis, Steenmarter en jaarrond beschermde nesten (Buizerd, Sperwer, Havik, Steenuil, Kerkuil en Ransuil).
- Op basis van de resultaten van het nader onderzoek en van deze quickscan kan, in combinatie met de geplande ingreep, worden beoordeeld of een ontheffingsaanvraag, ecologisch werkprotocol en ecologische begeleiding noodzakelijk is. Geadviseerd wordt om een deskundig ecooloog te betrekken die dit proces kan begeleiden.
- Per 1 januari 2017 is de Wet Natuurbescherming van kracht. Op basis van onder andere jurisprudentie kunnen de komende tijd inzichten wijzigen. Ook heeft de provincie Gelderland afdeling Natuurwetgeving de bevoegdheid om aanvullende regelgeving te introduceren, waaronder een wijziging in algemene vrijstelling van soorten. Het is mogelijk dat de algemene vrijstelling voor bijvoorbeeld kleine marterachtigen (Bunzing, Hermelijn en Wezel) vervalst. In dat geval is nader onderzoek noodzakelijk en mogelijk een ontheffingsaanvraag. Consequenties van jurisprudentie en wijzigingen in vrijstellingen is daarom een aandachtspunt in het vervolgproces.

- In het voorjaar vindt paddentrek plaats over de busbaan en het fietspad. Om te voorkomen dat hier jaarlijks grote aantallen padden sneuvelen, kan inpassing van maatregelen worden verkend in het vervolgtraject.

BRONNEN

- Algemene Maatregel van Bestuur inzake art. 75** van de Flora- en faunawet (2005).
- Apeldoorn, R.C. van** (2004). *De Born: Ecologische effectenstudie van een herinrichting als bijlage bij de ontheffingsaanvraag flora- en faunawet*. Alterra, Wageningen. Alterra-rapport 962.
- De Groene Ruimte** (2012). *Check 145 bomen campus WUR*, Wageningen. De Groene Ruimte, Wageningen.
- De Groene Ruimte** (2013). *Nader onderzoek vliegroutes vleermuizen tracé busbaan campus WUR*. De Groene Ruimte, Wageningen.
- De Groene Ruimte** (2014). *Ecologisch werkprotocol busbaan campus WUR*, Wageningen (vs. 30-10-2014).
- Gemeente Wageningen**, 2016. *Groenbeleidsplan Wageningen. Ontwerpversie 01*. Gemeente Wageningen.
- Grontmij** (2009). *Natuurwaardenonderzoek Wageningen Campus. Toetsing van de ontwikkelingsplannen van de wet- en regelgeving voor natuur*. Grontmij, Arnhem.
- Grontmij** (2010). *Quick scan flora en fauna busbaan Wageningen. Onderzoek naar mogelijke effecten van de realisatie van een busbaan op beschermde soorten gebieden en soorten*. Grontmij, Arnhem.
- Janssen, P. en M. van Benthem** (2005). *Historische bouselementen; geschiedenis, herkenning en beheer*. Zwolle.
- Landschapsbeheer Nederland** (2005). *Leestekens van het landschap. 188 Landschapselementen in kort bestek*. Landschapsbeheer Nederland, Utrecht.
- Wet Natuurbescherming** zoals geldend per 1 januari 2017.
- Keizer, P.J.** 2013. *Wegbermen, lanen & parken, toevluchtsoord voor paddestoelen*. Uitgave Nederlandse Mycologische Vereniging.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit**, 2005. *Buiten aan het werk? Houd rekening met beschermde dieren en planten!* - Brochure Ministerie van LNV.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur**, 2013. *Vleermuisprotocol 2013*, 27 maart 2013

Historische topografische kaarten
Nationale Databank Flora en Fauna
Natura 2000-gebieden
Wageningen Universiteit
Vogeltrekstation
Gemeente Wageningen

www.dotka.nl
www.ndff.nl
synbiosys.alterra.nl/natura2000
www.wur.nl
www.vogeltrekstation.nl (NIOO)
www.wageningen.nl

- NIOO** (2017). *Samenvatting vangstresultaten Dassenbos, inclusief begeleidend schrijven*. Contactpersoon: dhr. H. van der Jeugd, hoofd vogeltrekstation.
- Wageningen UR**. *Beleid flora en fauna op Wageningen Campus*. Contactpersonen: dhr. M. Hoenkamp en mw. E. Wijnheijmer.

BIJLAGE I. MEEST RELEVANTE ARTIKELN UIT DE WET NATUURBESCHERMING BIJ EEN QUICKSCAN

Onderstaande tekst bevat een aantal artikelen uit de Wet Natuurbescherming, welke relevant zijn bij een quickscan in het kader van de soortenbescherming. Uiteraard is alleen de volledige wettekst bepalend; aan onderstaande tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

Artikel 3.1. [betreft: Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn].

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5. [betreft: Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn].

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10. [betreft: Beschermingsregime 'andere soorten'].

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
 - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;

- f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

BIJLAGE 2.
 MIDDELS DE WET
 NATUURBESCHERMING
 IN GELDERLAND
 STRENG BESCHERMDE SOORTEN

* streng beschermd
 V vrijstelling

Vleermuizen		Hazelmuis	*	Gladde slang	*
Baardvleermuis	*	Hermelijn	V	Hazelworm	*
Bechsteins vleermuis	*	Huisspitsmuis	V	Levendbarende hagedis	*
Bosvleermuis	*	Konijn	V	Muurhagedis	*
Brandt's vleermuis	*	Lynx	*	Ringslang	*
Franjestaart	*	Molmuis	*	Zandhagedis	*
Gewone dwergvleermuis	*	Noordse woelmuis	*	Vissen	
Gewone grootoorvleermuis	*	Ondergrondse woelmuis	V	Beekdonderpad	*
Grijze grootoorvleermuis	*	Otter	*	Beekprik	*
Grote hoefijzerneus	*	Ree	V	Elrits	*
Ingekorven vleermuis	*	Rosse woelmuis	V	Gestippelde alver	*
kleine dwergvleermuis	*	Steenmarter	*	Grote modderkruiper	*
Kleine hoefijzerneus	*	Tuimelaar	*	Houting	*
Laatvlieger	*	Tweekleurige bosspitsmuis	V	Kwabaal	*
Meervleermuis	*	Veldmuis	V	Steur	*
Mopsvleermuis	*	Veldspitsmuis	*	Dagvlinders	
Rosse vleermuis	*	Vos	V	Aardbeivlinder	*
Ruige dwergvleermuis	*	Waterspitsmuis	*	Bosparemoervlinder	*
Tweekleurige vleermuis	*	Wezel	V	Bruin dikkopje	*
Vale vleermuis	*	Wilde kat	*	Bruine eikenpage	*
Watervleermuis	*	Wild zwijn	*	Donker pimperlblauwtje	*
Overige zoogdieren		Witflankdolfijn	*	Duinparelmoervlinder	*
Aardmuis	V	Witsnuitdolfijn	*	Gentiaanblauwtje	*
Bever	*	Woelrat	V	Grote parelmoervlinder	*
Boommarter	*	Amfibieën		Grote vos	*
Bosmuis	V	Alpenwatersalamander	*	Grote vuurvlinder	*
Bruinvis	*	Bruine kikker	V	Grote weerschijnvlinder	*
Bunzing	V	Boomkikker	*	Iepenpage	*
Damhert	*	Geelbuikvuurpad	*	Kleine heivlinder	*
Das	*	Gewone pad	V	Kleine ijsvogelvlinder	*
Dwergmuis	V	Heikikker	*	Kommavlinder	*
Dwergspitsmuis	V	Kamsalamander	*	Pimpernelblauwtje	*
Edelhert	*	Kleine watersalamander	V	Sleedoornpag	*
Eekhoorn	*	Knoflookpad	*	Spiegeldikkopje	*
Egel	V	Meerkikker	V	Tijmblauwtje	*
Eikelmuis	*	Middelste groene kikker	V	Veenbesblauwtje	*
Gewone bosspitsmuis	V	Poelkikker	*	Veenbesparelmoervlinder	*
Gewone dolfin	*	Rugstreppad	*	Veenhooibeestje	*
Gewone zeehond	*	Vinpootsalamander	*	Veldparelmoervlinder	*
Grote bosmuis	*	Vroedmeesterpad	*	Zilveren maan	*
Grijze zeehond	*	Vuursalamander	*	Zilverstreephooibeestje	*
Haas	V	Reptielen		Libellen	
Hamster	*	Adder	*	Beekkrombout	*

Bosbeekjuffer	*	Geplooid vrouwenmantel	*	Veenbloembies	*
Bronslibel	*	Getande veldsla	*	Vliegenorchis	*
Donkere waterjuffer	*	Gevlekt zonneroosje	*	Vroege ereprijs	*
Gaffellibel	*	Glad biggenkruid	*	Wilde averuit	*
Gevlekte glanslibel	*	Gladde zegge	*	Wilde ridderspoor	*
Gevlekte witsnuitlibel	*	Groene nachtorchis	*	Wilde weit	*
Gewone bronlibel	*	Groenknolorchis	*	Wolfskers	*
Groene glazenmaker	*	Groensteel	*	Zandwolfsmelk	*
Hoogveenglanslibel	*	Groot spiegelklokje	*	Zinkviooltje	*
Kempense heidelibel	*	Grote bosaardbei	*	Zomerschroeforchis	*
Noordse winterjuffer	*	Grote leeuwenklauw	*	Zweedse kornoelje	*
Oostelijke witsnuitlibel	*	Honingorchis	*		
Rivierrombout	*	Kalkboterbloem	*		
Sierlijke witsnuitlibel	*	Kalketrip	*		
Speerwaterjuffer	*	Karthuizeranjer	*		
Kevers		Karwijselie	*		
Brede geelrandwaterroof-	*	Kleine ereprijs	*		
Gestreepte waterroofkever	*	Kleine Schorseneer	*		
Heldenbok	*	Kleine wolfsmelk	*		
Juchtleerkever	*	Kluwenklokje	*		
Vliegend hert	*	Knollathyrus	*		
Weekdieren		Knolspirea	*		
Bataafse stroommossel	*	Korensla	*		
Platte schijfhoorn	*	Kranskarwij	*		
Overig		Kruipend moerasscherm	*		
Europese rivierkreeft	*	Kruiptijm	*		
Vaatplanten		Lange zonnedauw	*		
Akkerboterbloem	*	Liggende ereprijs	*		
Akkerdoornzaad	*	Moerasgamander	*		
Akkerogentroost	*	Muurbloem	*		
Beklierde ogentroost	*	Naakte lathyrus	*		
Berggamander	*	Naaldenkervel	*		
Bergnachtorchis	*	Pijlscheefkalk	*		
Blaasvaren	*	Roggelelie	*		
Blauw guichelheil	*	Rood peperboompje	*		
Bokkenorchis	*	Rozenkransje	*		
Bosboterbloem	*	Ruw pazelzaad	*		
Bosdravik	*	Scherpkruid	*		
Brave hendrik	*	Schubvaren	*		
Brede wolfsmelk	*	Schubzegge	*		
Breed wollegras	*	Smalle raai	*		
Bruinrode wespenorchis	*	Spits havikskruid	*		
Dennenorchis	*	Steenbraam	*		
Dreps	*	Stijve wolfsmelk	*		
Drijvende waterweegbree	*	Stofzaad	*		
Echte gamander	*	Tengere distel	*		
Franjgentiaan	*	Tengere veldmuur	*		
Geelgroene wespenorchis	*	Trosgamander	*		